

หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ

ชื่อหลักสูตร การทอเสื้อกกลายประยุกต์
จำนวน ๓๑ ชั่วโมง

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

การจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองให้มีการฝึกอบรมอาชีพในชุมชน เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะใหม่ (New Skill) เพิ่มสมรรถนะ (Upskill) หรือทบทวนทักษะ (Reskill) ให้แก่ประชาชน อาทิ อาชีพเกษตรกร อาชีพค้าขาย อาชีพบริการชุมชน อาชีพหัตถกรรม อาชีพอุตสาหกรรม เพื่อเป็นเครื่องมือในการยกระดับทักษะความรู้ ช่วยประชาชนลดรายจ่ายในครัวเรือน สามารถประกอบอาชีพหลักหรือเป็นอาชีพเสริมให้แก่ครอบครัวได้ และส่งเสริม สนับสนุน สร้างโอกาสให้เกิด Soft Power เพื่อเปิดโอกาสในการต่อยอดสร้างมูลค่า และ สร้างรายได้ รวมทั้งการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาต่อยอดศิลปะ วัฒนธรรม ภาษา และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ เป็นที่รู้จักทั้งในประเทศและต่างประเทศ อาทิ ด้านการท่องเที่ยว/งานเทศกาลประเพณีไทย ด้านดนตรีและศิลปะ ด้านวรรณกรรม/หนังสือ ด้านสินค้าและบริการรวมทั้ง การใช้พื้นที่เป็นสถานที่เรียนรู้วัฒนธรรม ศิลปะ และประวัติศาสตร์ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถประกอบอาชีพ สร้างรายได้ที่มั่นคงและมั่นคง

การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองของ สกร.ระดับอำเภอ เพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าว จึงต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ในอาชีพโดยตรง ผู้สอนเป็นวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้ประกอบการในอาชีพนั้น ๆ ให้มีความสำคัญต่อการประเมินผลการจบหลักสูตรที่เน้นทักษะ ความสามารถ และการมีผลงาน ชิ้นงาน ที่ได้มาตรฐานออกสู่ตลาดได้ การพัฒนาหลักสูตรอาชีพ จึงต้องปรับใหม่โดยการพัฒนาให้ครบวงจร ประกอบด้วย ช่องทางการประกอบอาชีพ ทักษะของอาชีพ การบริหารจัดการ และโครงการอาชีพพร้อมแหล่งเงินทุน และให้ผู้เรียนที่เรียนจบจากหลักสูตรอาชีพมีความมั่นใจว่าจะสามารถประกอบอาชีพสร้างรายได้ ได้อย่างแท้จริง จึงขอให้สถานศึกษาที่นำหลักสูตรที่ได้พัฒนาแล้วนั้น นำมาคัดเลือกให้เหมาะสมกับความต้องการของพื้นที่ และนำไปอนุมัติใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
หลักสูตรการทอเสื่อกกกลายประยุกต์	
ความเป็นมา	๑
หลักการของหลักสูตร	๑
จุดมุ่งหมาย	๑
กลุ่มเป้าหมาย	๑
เนื้อหาหลักสูตร	๑
ระยะเวลา	๒
โครงสร้างหลักสูตร การทอเสื่อกกกลายประยุกต์	๓
การจัดกระบวนการเรียนรู้	๕
สื่อการเรียนรู้	๕
การจบหลักสูตร	๕
เอกสารหลักฐานการศึกษา	๕
เทียบโอน	๕
แบบทดสอบก่อนเรียน	๖
ใบความรู้	๘
แบบประเมินผลงานผู้เรียน	๑๑
แบบทดสอบหลังเรียน	๑๒

หลักสูตร การทอเสื่อกล้วยประยุกต์
จำนวน ๓๑ ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพ ความคิดสร้างสรรค์

๑

๑. ความเป็นมา

ปัจจุบันการดำรงชีวิต มีค่าครองชีพสูงขึ้น ทำให้ประชาชนมีรายได้น้อยลงหากแต่ค่าใช้จ่ายประจำวัน ประชาชนต้องดิ้นรนที่จะหารายได้เพิ่มเติมจากรายได้หลักที่อยู่ การประกอบอาชีพเสริมจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ประชาชนทั่วไปต้องหามาทำการทอเสื่อ เป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ที่นำเอาต้นกกมาแปรรูปให้เป็นเส้นย้อมสีแล้วสานทอให้เป็นแผ่นผืนเพื่อนำมาใช้ปูลาดรองนั่งหรือนอน หรือทำธุรกรรมต่างๆ ตลอดจนทำพิธีกรรมทางศาสนาและความเชื่อเสื่อเป็นผลิตภัณฑ์ ที่มีใช้กันอยู่ทั่วไป ทั้งในประเทศหรือต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะต้นกกเป็นพืชธรรมชาติที่ขึ้นอยู่ทั่วทุกภูมิภาค และภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่นำต้นกกมาแปรรูปก็มีลักษณะคล้ายกันหรือได้อิทธิพลทางความคิดจากกันและกันทำให้เสื่อถูกจัดได้ว่าเป็นปัจจัยจำเป็นอย่างหนึ่งต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในอดีต การศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อของชุมชนก็เพื่อให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น และปัญหาที่เสี่ยงต่อการสูญสิ้นของภูมิปัญญานี้ ว่ามีมากหรือน้อย และด้วยปัจจัยหรือองค์ประกอบใด เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์หรือแก้ไข สำหรับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในโอกาสต่อไปดังนั้น สกร.ระดับอำเภอกันทรวิชัย จึงได้จัดทำหลักสูตรการฝึกทักษะอาชีพอย่างง่ายรูปแบบขั้นเรียนวิชาชีพ สำหรับประชาชนที่สนใจ ขึ้นเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้เพิ่มเติม ในด้านการฝึกทักษะอาชีพอย่างง่ายที่ถูกต้องโดยใช้เกณฑ์ความสามารถของตนเองทั้งการนำหลักแนวคิดการเรียนรู้เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จริง ซึ่งจะนำมาถึงการมีสุขภาพที่ดีต่อไป รวมทั้งสามารถถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่นในชุมชนต่อไปได้อีกด้วย

๒. หลักการของหลักสูตร

๑. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะอาชีพอย่างง่ายสำหรับประชาชนที่สนใจการทอเสื่อได้ถูกต้อง
๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในชีวิตประจำวันได้
๓. เป็นหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้อาชีพเพื่อการสร้างรายได้และสืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้าน

๓. จุดมุ่งหมาย

๑. มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงมีค่า
๒. ตัดสินใจประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. กลุ่มเป้าหมาย

๑. ประชาชนทั่วไป
๒. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ
๓. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ

๕. ระยะเวลา

ระยะเวลาตลอดหลักสูตร จำนวน ๓๑ ชั่วโมง

๑. ภาคทฤษฎี จำนวน ๕ ชั่วโมง

๒. ภาคปฏิบัติ จำนวน ๒๖ ชั่วโมง

๓.

๖. เนื้อหาหลักสูตร

- ช่องทางการประกอบอาชีพ การทอเสื่อกกสายประยุกต์
- ทักษะการประกอบอาชีพ การทอเสื่อกกสายประยุกต์
- การบริหารในการ จัดการประกอบ อาชีพการทอเสื่อกกสายประยุกต์
- โครงการประกอบอาชีพ การทอเสื่อกกสายประยุกต์

๗. การจัดการเรียนรู้

๑. วิทยากรอธิบายพร้อม นำเสนอเอกสาร สื่อ เรื่อง ความสำคัญในการประกอบ อาชีพ และแนวโน้มความเป็นไป ได้ในการประกอบอาชีพการทอเสื่อกกสายประยุกต์
๒. ผู้เรียนศึกษาและหาข้อมูล แหล่งเรียนรู้ การประกอบอาชีพการทอเสื่อกกสายประยุกต์
๓. วิทยากรอธิบายและสาธิตวิธีการเลือกเส้น และลวดลายของเส้นกก
๔. นำเสนอรูปทรง รูปแบบในการจักสานและ การเลือกรูปแบบที่เหมาะสม
๕. วิทยากรอธิบาย สาธิต และให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง วิทยากรตรวจสอบและ แนะนำเพิ่มเติม
๖. วิทยากรอธิบายการคำนวณ ในการทำผลิตภัณฑ์ จำนวน ต้นทุน ค่าแรง ในแต่ละชิ้นงาน และอธิบายวิธีกำหนดราคา ขาย ชั่วโมง
๗. ปฏิบัติผู้เรียนฝึกคำนวณต้นทุน ค่าแรงในการทำผลิตภัณฑ์ในแต่ละชิ้นงาน และฝึกกำหนด ราคาจำหน่ายโดยให้สอดคล้อง กับราคาตามท้องตลาด

๗. สื่อการเรียนรู้

๑. เอกสารประกอบการเรียนรู้เรื่องความรู้การทอเสื่อกกสายประยุกต์
๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่น, สื่อบุคคล, วิทยากรผู้ชำนาญด้านการทอเสื่อกกสายประยุกต์
๓. เนื้อหาวิชาการการทอเสื่อกกสายประยุกต์
๔. ใบความรู้เรื่องการทอเสื่อกกสายประยุกต์
๕. พบกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
๖. อุปกรณ์ประกอบการฝึกทักษะอาชีพ

๘. การวัดและประเมินผล

๑. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
๒. การประเมินผลระหว่างเรียนจากการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพเพียงพอ สามารถสร้างรายได้ให้กับ

ผู้เรียน

๙. การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๓. มีผลงานที่ได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๑๐. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่จะได้รับหลังจากจบหลักสูตร

๑. หลักฐานการประเมินผล
๒. วุฒิบัตรออกโดยสถานศึกษา
๓. ทะเบียนคุณวุฒิบัตร

๑๑. การเทียบโอน

หลักสูตรการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ผู้เรียนที่จบหลักสูตรนี้แล้ว สามารถนำผลการเรียนมาเทียบ โอนกับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ในสาระการประกอบอาชีพที่ สถานศึกษาได้จัดทำขึ้นได้

๑๒. โครงสร้างหลักสูตร การทอเสื่อกกสายประยุกต์ ๓๑ ชั่วโมง

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนการสอน	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	ช่องทางการประกอบอาชีพ การทอเสื่อกกสายประยุกต์	เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ในการทอเสื่อกก -การติดตั้งกี่และเลือกขนาดของเชือก -การเลือกและคัดขนาดของต้นกก	การเตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ในการทอ ๑.เลือกขนาดของ ต้นกก ๒.การเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับตัดเส้นกก -ฝึกปฏิบัติ	๑.วิทยากรอธิบายและ สาธิต เกี่ยวกับการทอ เสื่อกก และอุปกรณ์ ต่างๆ - ผู้เรียนฝึกการทอเสื่อ กก และอุปกรณ์ต่างๆ ๒. วิทยากรประเมินผล การทอ การใช้ เครื่องมือ และอุปกรณ์ ต่างๆวิทยากรให้ผู้เรียน ฝึก ปฏิบัติการติดตั้ง และ ใช้เครื่องมือ	๓ ชม.	-
๒	ทักษะการประกอบอาชีพ การทอเสื่อกกสาย ประยุกต์	เพื่อให้ผู้เรียนเตรียม เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ในการทอ เสื่อกก -การติดตั้งกี่และ เลือกขนาดของเชือก - การเลือกและคัด ขนาดของต้นกก	การเตรียม เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ในการทอ ๑.เลือกขนาดของ ต้นกก ๒.การเตรียม เครื่องมือ อุปกรณ์ -การเลือกอุปกรณ์ สำหรับตัดเส้นกก -ฝึกปฏิบัติการทอ เสื่อกกสาย ประยุกต์	๑.วิทยากรอธิบายและ สาธิต เกี่ยวกับการทอ เสื่อกก และอุปกรณ์ ต่างๆ - ผู้เรียนฝึกการทอเสื่อ กก และอุปกรณ์ต่างๆ ๒. วิทยากรประเมินผล การทอ การใช้ เครื่องมือ และอุปกรณ์ ต่างๆวิทยากรให้ผู้เรียน ฝึก ปฏิบัติการติดตั้ง และ ใช้เครื่องมือ	-	๒๖ ชม.

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนการสอน	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๓	การบริหารในการจัดการประกอบ อาชีพ การทอเสื่อ กกลายประยุกต์	๓.๑ เพื่อให้สามารถ อธิบาย วิธีการบริการ จัดการในร้าน บริการ การทอเสื่อได้ ๓.๒ เพื่อให้สามารถ อธิบาย วิธีการหา ลูกค้า การบริการ ลูกค้าได้ ๓.๓ เพื่อให้สามารถ บอก วิธีการป้องกันเอง และ ผู้ปฏิบัติงานให้มี ความปลอดภัยในการทำงานได้ ๓.๔ ให้สามารถบอกวิธีการ จัดในร้าน บริการให้มีความปลอดภัยในการทำงานได้	๓.๑ การบริหารจัดการ ร้านให้บริการ ๓.๑.๑ การบริหารวัสดุ ๓.๑.๒ การบริหาร แรงงาน ๓.๑.๓ การคิดราคา ๓.๑.๔ การวางแผนการ ผลิต ๓.๒ การจัดการตลาด ๓.๒.๑ การหาลูกค้า ๓.๒.๒ การให้บริการ ๓.๒.๓ การ ประชาสัมพันธ์ ๓.๓ การวางแผนการ ดำเนินงาน ๓.๔ ความปลอดภัยใน การทำงาน ๓.๔.๑ ความปลอดภัยใน การทำงาน - ตัวผู้ปฏิบัติงาน - การป้องกันอุบัติเหตุ จากการทำงาน - ความปลอดภัยใน สถานที่ปฏิบัติงาน - สัญลักษณ์เกี่ยวกับ ความปลอดภัยใน ๔.๒ การป้องกันตัวใน การทำงาน - การใช้เครื่องมือ - การเก็บรักษา เครื่องมือ	๓.๑ ศึกษาเอกสาร ประกอบ การ เรียน ๓.๒ พุดคุยกัน ระหว่าง วิทยากร/ผู้เรียน ๓.๓ บรรยายให้ ความรู้ ๓.๔ สรุปผลการ เรียนรู้ใน ประเด็น ดังนี้ -การบริหาร จัดการร้าน บริการ -การตลาด -การวางแผนการ ทำอาชีพ -มาตรฐานการ สร้างความปลอดภัย ในการทำงาน	๑ ชม.	-

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนการสอน	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๔	โครงการ ประกอบอาชีพ การทอเสื่อกก ลายประยุกต์	๑. ความสำคัญ ของโครงการ ๒. ประโยชน์ของ โครงการ ๓. องค์ประกอบ ของโครงการ ๔. การเขียน โครงการ ๕. การประเมิน ความเหมาะสมและ สอดคล้องของ โครงการ	๑. ความสำคัญของ โครงการอาชีพ ๒. ประโยชน์ของ โครงการอาชีพ ๓. องค์ประกอบของ โครงการประกอบ อาชีพ ๔. การเขียนโครงการ อาชีพ ๕. การประเมินความ เหมาะสมและ สอดคล้องของ โครงการอาชีพ	๑. ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบ ความรู้ เรื่องความสำคัญของโครงการอาชีพประโยชน์ของ โครงการอาชีพ องค์ประกอบของโครงการอาชีพ แล้วจัด กิจกรรมการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น เพื่อสร้าง แนวคิดในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ๒. ผู้เรียนศึกษาสาระข้อมูลจาก ใบความรู้ เรื่อง ตัวอย่าง การ เขียนโครงการอาชีพที่ดี เหมาะสม และถูกต้อง พร้อมจัดการ อภิปราย เพื่อสรุป แนวคิดเป็น แนวทางในการเขียนโครงการ อาชีพที่ดีเหมาะสมและถูกต้อง ๓. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ การเขียน โครงการอาชีพ ๔. กำหนดให้ผู้เรียนฝึก ปฏิบัติการประเมินความ เหมาะสมและสอดคล้องของ โครงการอาชีพ ๕. ผู้เรียนฝึกการพัฒนาหรือ ปรับปรุงโครงการ อาชีพให้มีความเหมาะสมและถูกต้อง ๖. ให้ผู้เรียนเขียนโครงการ อาชีพของตนเองเพื่อเสนอขอรับการสนับสนุน งบประมาณ ดำเนินงานอาชีพ และใช้ในการดำเนินการ ประกอบอาชีพต่อไป	๑ ชม.	-

การจัดกระบวนการเรียนรู้

๑. ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สื่อของจริง สื่อบุคคลในชุมชน สถานประกอบการ
๒. ให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพโดยใช้กระบวนการคิดเป็นและมีความเป็นไปได้ตาม ศักยภาพ ๕ ด้าน ได้แก่ ศักยภาพ ด้านทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละพื้นที่ ศักยภาพของพื้นที่ตามลักษณะ ภูมิอากาศ ศักยภาพของภูมิประเทศ และทำเลที่ตั้ง ศักยภาพของศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของ พื้นที่
๓. วิทยากรอธิบายความรู้การเตรียมเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ในการทอเสื่อกก
๔. วิทยากรให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการจัดตั้งและใช้เครื่องมือ
๕. วิทยากรอธิบายและสาธิตเกี่ยวกับการทอเสื่อกกและอุปกรณ์ต่างๆ

สื่อการเรียนรู้

๑. เอกสารประกอบการเรียนรู้เรื่องความรู้การทอเสื่อกก
๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่น, สื่อบุคคล, วิทยากรผู้ชำนาญด้านการทอเสื่อกก
๓. เนื้อหาวิชาการทอเสื่อกก
๔. ใบความรู้เรื่องการทอเสื่อกก
๕. พบกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
๖. อุปกรณ์ประกอบการฝึกทักษะอาชีพ

การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๓. มีผลงานที่ได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการประเมินผล
๒. วุฒิบัตรออกโดยสถานศึกษา
๓. ทะเบียนคุมวุฒิบัตร

การเทียบโอน

ผู้เรียนที่จบหลักสูตรนี้สามารถนำไปเทียบโอนผลการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษานาระบบ ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธราช ๒๕๕๑ สาระการประกอบอาชีพรายวิชาเลือกที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น

แบบทดสอบก่อนเรียน

คำชี้แจง: จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวสำหรับข้อสอบแต่ละข้อ

๑. วัตถุดิบหลักที่ใช้ในการทอเสื้อกกคืออะไร?
 - (ก) ไหม
 - (ข) ฝ้าย
 - (ค) กก
 - (ง) ป่าน

๒. ขั้นตอนแรกของการทอเสื้อกกคืออะไร?
 - (ก) ย้อมสีเส้นกก
 - (ข) เตรียมกี่ทอ
 - (ค) ตากแดดให้เส้นกกแห้ง
 - (ง) แยกขนาดของต้นกก

๓. ลวดลายที่พบได้ทั่วไปบนเสื้อกกมีอะไรบ้าง?
 - (ก) ลายดอก
 - (ข) ลายทาง
 - (ค) ลายสี่เหลี่ยม
 - (ง) ถูกต้องทุกข้อ

๔. เสื้อกกมีประโยชน์อย่างไร?
 - (ก) ใช้ปูรองนั่งหรือนอน
 - (ข) ใช้สำหรับพิธีกรรมทางศาสนา
 - (ค) ใช้ทำม่านกันแดด
 - (ง) ถูกต้องทุกข้อ

๕. แหล่งผลิตเสื้อกกที่มีชื่อเสียงในประเทศไทยอยู่ที่ไหน?
 - (ก) จังหวัดนครพนม
 - (ข) จังหวัดสุรินทร์
 - (ค) จังหวัดปัตตานี
 - (ง) จังหวัดระนอง

๖. อะไรคือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของเสื้อกก?
 - (ก) ชนิดของต้นกก
 - (ข) ทักษะการทอ
 - (ค) สีที่ใช้ย้อม
 - (ง) ถูกต้องทุกข้อ

๗. เสือกก็มีกี่ประเภทหลักๆ
- (ก) ๒ ประเภท
 - (ข) ๓ ประเภท
 - (ค) ๔ ประเภท
 - (ง) ๕ ประเภท
๘. อะไรคือสิ่งที่ควรระวังในการดูแลรักษาเสือก?
- (ก) ไม่ควรโดนน้ำ
 - (ข) ควรเก็บไว้ในที่แห้งและอากาศถ่ายเทสะดวก
 - (ค) ควรซักด้วยน้ำสบู่อ่อนๆ
 - (ง) ถูกต้องทุกข้อ
๙. อะไรคือความหมายของวลิตถา "ลายดอกจัน" บนเสือก?
- (ก) ความมั่งคั่ง
 - (ข) ความเจริญรุ่งเรือง
 - (ค) ความอายุยืนยาว
 - (ง) ความรัก
๑๐. การทอเสือกสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาอะไรของคนไทย?
- (ก) ภูมิปัญญาทางการเกษตร
 - (ข) ภูมิปัญญาทางการค้าขาย
 - (ค) ภูมิปัญญาทางศิลปหัตถกรรม
 - (ง) ถูกต้องทุกข้อ

ใบความรู้

การทอเสื่อกกกลายประยุกต์

การทอเสื่อกกกลายประยุกต์ เป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ที่นำเอาต้นกกมาแปรรูปให้เป็นเส้นย้อมสี แล้วสานทอให้เป็นแผ่นผืน เพื่อนำมาใช้ปูลาดรองนั่งหรือนอน หรือทำธุรกรรมต่างๆ ตลอดจนทำพิธีกรรมทางศาสนาและความเชื่อ

เสื่อกกกลายประยุกต์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีใช้กันอยู่ทั่วไปทั้งในประเทศหรือต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะต้นกกเป็นพืชธรรมชาติที่ขึ้นอยู่ทั่วทุกภูมิภาค และภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่นำต้นกกมาแปรรูปก็มีลักษณะคล้ายกัน หรือได้อิทธิพลทางความคิดจากกันและกัน ทำให้เสื่อกกถูกจัดได้ว่าเป็นปัจจัยจำเป็นอย่างหนึ่ง ต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในอดีต คือภูมิภาคหนึ่งที่มีการสืบสานภูมิปัญญาทางการทอเสื่อกกนี้มายาวนาน จนปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์อื่นเข้ามาทดแทนการใช้เสื่อกกมากมายให้เลือก นับตั้งแต่เสื่อน้ำมัน พรม กระเบื้องปูพื้น และอื่นๆ ทำให้กระแสความนิยมในการใช้เสื่อกกลดลง และคนรุ่นใหม่ก็สนใจในภูมิรู้ด้านนี้น้อย

การศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกกของชุมชนนี้ ก็เพื่อให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น และปัญหาที่เสี่ยงต่อการสูญสิ้นของภูมิปัญญานี้ ว่ามีมากหรือน้อย และด้วยปัจจัยหรือองค์ประกอบใด เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์หรือแก้ไข สำหรับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในโอกาสต่อไป

การทอเสื่อกกกลายประยุกต์ เป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ที่นำเอาต้นกกมาแปรรูปให้เป็นเส้นย้อมสี แล้วสานทอให้เป็นแผ่นผืน เพื่อนำมาใช้ปูลาดรองนั่งหรือนอน หรือทำธุรกรรมต่างๆ ตลอดจนทำพิธีกรรมทางศาสนาและความเชื่อเสื่อกก เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีใช้กันอยู่ทั่วไปทั้งในประเทศหรือต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะต้นกกเป็นพืชธรรมชาติที่ขึ้นอยู่ทั่วทุกภูมิภาค และภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่นำต้นกกมาแปรรูปก็มีลักษณะคล้ายกัน หรือได้อิทธิพลทางความคิดจากกันและกัน ทำให้เสื่อกกถูกจัดได้ว่าเป็นปัจจัยจำเป็นอย่างหนึ่ง ต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในอดีตที่ตำบลดงน้อย อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา คือภูมิภาคหนึ่งที่มีการสืบสานภูมิปัญญาทางการทอเสื่อกกนี้มายาวนาน จนปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์อื่นเข้ามาทดแทนการใช้เสื่อกกมากมายให้เลือก นับตั้งแต่เสื่อน้ำมัน พรม กระเบื้องปูพื้น และอื่นๆ ทำให้กระแสความนิยมในการใช้เสื่อกกลดลง และคนรุ่นใหม่ก็สนใจในภูมิรู้ด้านนี้น้อยการศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกกของชุมชนนี้ ก็เพื่อให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น และปัญหาที่เสี่ยงต่อการสูญสิ้นของภูมิปัญญานี้ ว่ามีมากหรือน้อย และด้วยปัจจัยหรือองค์ประกอบใด เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์หรือแก้ไข สำหรับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในโอกาสต่อไป

ขั้นตอนและวิธีการทอเสื่อกกกลายประยุกต์

วัสดุอุปกรณ์ในการทำ

๑. กรรไกร
๒. กกหรือไหล
๓. เชือกไนลอนหรือเชือกเอ็น
๔. ฟืมทอเสื่อ ๑ เมตร๕. โหมทอเสื่อ กว้าง ๑ เมตร ยาว ๒ เมตร
๖. ไม้สอดดกขั้นตอนและวิธีการทอเสื่อกกกลายประยุกต์

วิธีการย้อมสีกก

๑. ต้มน้ำให้ร้อนและผสมสีลงไป
๒. นำต้นกกที่เตรียมเอามาต้มน้ำให้สีเข้ากับเนื้อกก
๓. เอาขึ้นมาตากให้แห้ง
๔. ตากให้แห้งแล้ว (สามารถเอามาทอได้)

ขั้นตอนการทำ

๑. นำกกหรือไหลมารีดออกเป็นเส้นไปตากแดดประมาณ ๑ อาทิตย์
 ๒. เมื่อแห้งแล้วนำมาย้อมสีตามต้องการ โดยสีที่ย้อมเป็นสีเคมีอย่างดี ส่วนมากจะย้อม สีน้ำตาลและสีขาว สีแดง สีน้ำเงิน
 ๓. นำเชือกไนลอนหรือเชือกเอ็นซึ่งที่โหมทอเส้นให้เป็นเส้นตามโหมและฟืม
 ๔. นำกกหรือไหลสอดเข้ากับไม้สอดเพื่อที่จะสอดเข้ากับโหมทอเส้น
 ๕. เมื่อสอดกกหรือไหลเข้าไปแล้วผลักฟืมเข้าหาตัวเองให้กกหรือไหลแน่นติดกัน เป็นลายต่าง ๆ
 ๖. ลายที่ทอเป็นประจำและเป็นที่ยอมรับคือ ลายมัดหมี่ ลายธรรมดา ลายกระจับ
 ๗. จากนั้นก็นำเส้นกกที่ทอแล้วมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น หมอน อาสนะ หอนทอผ้า (หมอนข้าง) เสื้อผ้า
- ที่รองแก้ว หมอนสามเหลี่ยม ฯลฯ

ที่มาของภาพ : <http://weavinto.blogspot.com/>

วิธีการทอสีกกลายประยุกต์

เลือกขนาดของฟืมให้ได้ขนาดตามที่ต้องการ นำฟืมไปตั้งในโรงที่จะทอแล้วตั้งให้ระดับ ระยะห่างจากเหล็กตีนเส้นประมาณ ๒ ฟุต นำเชือกไนลอนมาซึ่งจามริมฟืมซี่แรกจะเริ่มจากด้านซ้าย หรือขวาก่อนก็ได้ แล้วแต่ถนัด การซึ่งเชือกใช้คน ๒ คน คนหนึ่งนั่งอยู่ที่หัวเส้นคอยมัดเชือกที่ซึ่งให้ตึง และแน่น อีกคนนั่งอยู่ตีนเส้นคอยสอดเชือกเข้ากับเหล็กตีนเส้น ใช้เชือกสอดเข้าไปในรูฟืมที่เจาะไว้ เป็นสองแถว แล้วดึงปลายเชือกไปเกาะติดกับตะปูที่เราตอกงอไว้ติดกับไม้อีกท่อนหนึ่งแล้วยึดกันให้แน่นเชือกตึงให้ยาวตามความยาวของเส้นพรมนำใส่กกที่จะทอ

ในการทอสีจะใช้คน ๒ คน คนแรกเป็นคนทอ อีกคนหนึ่งเป็นคนคอยสอดเส้นกก กกที่นำมาทอจะใส่ถุงพลาสติกเพื่อให้กกนิ่มและทอได้แน่น การทอคนทอจะต้องคว่ำฟืมเพื่อให้มีช่องว่างสำหรับสอดกก คนสอดจะสอดเส้นกกโดยแนบส่วนหัวของเส้นกกกับไม้สอดสอดไปตามช่องระหว่างเชือกที่แยกออกจากกันขณะที่คว่ำฟืม พอสอดไปสุดริมเชือกอีกข้างดึงไม้สอดกลับคืนคงเหลือแต่เส้นกกคนทอก็กระทบฟืมเข้าหาตัวแล้วคนทอก็

หญ่ายพื้ม คนสอดก็ใช้ส่วนปลายของเส้นกกแนบกับไม้สอด สอดกกเข้าไปอีก คนทอก็กระตุกพื้มเข้าหาตัว แล้วไพริมเสื่อทางด้านซ้ายมือ การไพริมเสื่อ คือ การใช้ปลายกกม้วนงอลงแล้วสอดพับเชือกขัดไว้ให้แน่น ต่อไปคำว่าพื้ม ไพริมเสื่อทางด้านขวามือ ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้ขนาดตามที่ต้องการ ในขณะที่ทอหากต้องการให้การทอ่ายิ่งขึ้นให้ใช้เทียนไขถูกับเส้นเอ็นที่ขึงไว้ให้ทั่วเพื่อที่จะให้เอ็นลื่นไม่ฝืดตัดริมเสื่อทั้งสองด้านให้เรียบร้อย เสื่อจะมีความสวยงามมากยิ่งขึ้น ใช้มีดตัดเชือกเอ็นทางตีนเสื่อเพื่อให้เสื่อออกจากโอง มัดเอ็นที่ปลายเสื่อ เพื่อเป็นการป้องกันเสื่อย่นำเสื่อที่ทอเสร็จแล้วผึ่งแดดไว้จนแห้งสนิทจึงพับเก็บไว้จำหน่ายหรือแปรรูปต่อไป

การทอเสื่อที่สวยงามนั้นต้องใช้คามปราณีตและความอดทนสูงเพราะการทอเสื่อต้องใช้ระยะเวลาในการทอมาก จึงจะได้เสื่อที่สวยงามมาก และอีกอย่างหนึ่งก็คือการใช้สีในการสไลยลายให้เกิดสีสันที่สวยงามตามใจผู้ทำ

ที่มาของภาพ : <http://weavinto.blogspot.com/>

แหล่งอ้างอิง

- http://๑๑๙.๔๖.๑๖๖.๑๒๖/digitalschool/p๕/so๕_๑/lesson๓/content๑/more/page๑๔.php

แบบประเมินผลงานผู้เรียน

ชื่อ – สกุล.....

หลักสูตร..... กลุ่ม.....

คำชี้แจง : ให้วิทยากรประเมินผลงานของผู้เรียนตามหัวข้อที่กำหนดให้

ประเด็นที่ประเมิน	คะแนนประเมิน (๑๐ คะแนน)
๑. ความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระ (๒๐ คะแนน)	
๑.๑ ทดสอบความรู้ความเข้าใจ	
๑.๒ สอบถามความรู้ความเข้าใจ	
๒. ทักษะการปฏิบัติ (๔๐ คะแนน)	
๒.๑ สังเกตการณ์ปฏิบัติในระหว่างการเรียนรู้การจัดกิจกรรม	
๒.๒ ประเมินโดยให้สาธิต	
๒.๓ แสดงขั้นตอนวิธีการปฏิบัติ	
๒.๔ ประเมินจากกระบวนการมีส่วนร่วม	
๓. คุณภาพผลงาน ผลการปฏิบัติ	
๓.๑ สังเกตผลงาน	
๓.๒ ตรวจสอบผลงาน	
๓.๓ มีความคิดสร้างสรรค์	
๓.๔ ผลการปฏิบัติว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่	
รวมคะแนน (๑๐๐ คะแนน)	

หมายเหตุ การประเมินผลการจบหลักสูตรอาจดำเนินการได้ ดังนี้

- การประเมินระหว่างเรียน และเมื่อจบหลักสูตร
- ประเมินครั้งเดียวก่อนจบหลักสูตร

ทั้งนี้ เกณฑ์การจบหลักสูตร จะต้องได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ จึงจะผ่านเกณฑ์การประเมิน

ลงชื่อ

(

วิทยากร

)

แบบทดสอบหลังเรียน

๑ คำชี้แจง: จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวสำหรับข้อสอบแต่ละข้อ

- ๑ วัตถุประสงค์หลักที่ใช้ในการทอเสื้อกคืออะไร?
 - (ก) ไหม
 - (ข) ฝ้าย
 - (ค) กก
 - (ง) ป่าน
- ๒ ขั้นตอนแรกของการทอเสื้อกคืออะไร?
 - (ก) ย้อมสีเส้นกก
 - (ข) เตรียมกี่ทอ
 - (ค) ตากแดดให้เส้นกกแห้ง
 - (ง) แยกขนาดของต้นกก
- ๓ ลวดลายที่พบได้ทั่วไปบนเสื้อกมีอะไรบ้าง?
 - (ก) ลายดอก
 - (ข) ลายทาง
 - (ค) ลายสี่เหลี่ยม
 - (ง) ถูกต้องทุกข้อ
- ๔ เสื้อกมีประโยชน์อย่างไร?
 - (ก) ใช้ปูรองนั่งหรือนอน
 - (ข) ใช้สำหรับพิธีกรรมทางศาสนา
 - (ค) ใช้ทำม่านกันแดด
 - (ง) ถูกต้องทุกข้อ
- ๕ แหล่งผลิตเสื้อกที่มีชื่อเสียงในประเทศไทยอยู่ที่ไหน?
 - (ก) จังหวัดนครพนม
 - (ข) จังหวัดสุรินทร์
 - (ค) จังหวัดปัตตานี
 - (ง) จังหวัดระนอง
- ๖ อะไรคือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของเสื้อก?
 - (ก) ชนิดของต้นกก
 - (ข) ทักษะการทอ
 - (ค) สีที่ใช้ย้อม
 - (ง) ถูกต้องทุกข้อ

- ๗ เสือกก็มีกี่ประเภทหลักๆ?
- (ก) ๒ ประเภท
 - (ข) ๓ ประเภท
 - (ค) ๔ ประเภท
 - (ง) ๕ ประเภท
- ๘ อะไรคือสิ่งที่ควรระวังในการดูแลรักษาเสือก?
- (ก) ไม่ควรโดนน้ำ
 - (ข) ควรเก็บไว้ในที่แห้งและอากาศถ่ายเทสะดวก
 - (ค) ควรชกด้วยน้ำสบู่อ่อนๆ
 - (ง) ถูกต้องทุกข้อ
- ๙ อะไรคือความหมายของลวดลาย "ลายดอกจัน" บนเสือก?
- (ก) ความมั่งคั่ง
 - (ข) ความเจริญรุ่งเรือง
 - (ค) ความอายุยืนยาว
 - (ง) ความรัก
- ๑๐ การทอเสือกสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาอะไรของคนไทย?
- (ก) ภูมิปัญญาทางการเกษตร
 - (ข) ภูมิปัญญาทางการค้าขาย
 - (ค) ภูมิปัญญาทางศิลปหัตถกรรม
 - (ง) ถูกต้องทุกข้อ

เฉลย ข้อสอบก่อนเรียน-หลังเรียน

๑. (ค) กก
๒. (ง) แยกขนาดของต้นกก
๓. (ง) ถูกต้องทุกข้อ
๔. (ง) ถูกต้องทุกข้อ
๕. (ง) จังหวัดระนอง
๖. (ง) ถูกต้องทุกข้อ
๗. (ข) ๓ ประเภท
๘. (ง) ถูกต้องทุกข้อ
๙. (ข) ความเจริญรุ่งเรือง
- ๑๐.(ค) ภูมิปัญญาทางศิลปหัตถกรรม